

Οι ατελέσφορες ενισχύσεις

ΤΟΥ ΠΑΣΧΟΥ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ

Τον τελευταίο καιρό κυκλοφορεί στο Διαδίκτυο –και αποδίδεται στον γκουρού των επενδύσεων Μαρκ Φάμπερ– ένα ανέκδοτο για την κρατική ενίσχυση της ζήτησης στις ΗΠΑ, που έκανε την περασμένη άνοιξη η κυβέρνηση Μπους, θεσπίζοντας φοροαπαλλαγές 600 δολαρίων κατ' άτομο: «Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση μας στέλνει επιστροφή φόρου \$600.

Αν ξοδέψουμε αυτά τα λεφτά στο Wal Mart (μεγάλη αλυσίδα λιανικής στις ΗΠΑ) τα λεφτά θα καταλήξουν στην Κίνα. Αν τα ξοδέψουμε για βενζίνη, θα πάνε στους Αραβες. Αν αγοράσουμε υπολογιστή, θα πάνε στην Ινδία. Αν ψωνίσουμε φρούτα και λαχανικά θα φτάσουν στο Μεξικό, στην Ονδούρα και στη Γουατεμάλα. Αν αγοράσουμε ένα καλό αυτοκίνητο θα πάνε Γερμανία. Αν πάρουμε κάτι άχρηστο θα καταλήξουν στην Ταϊβάν. Σε καμιά περίπτωση δεν θα βοηθήσουν την αμερικανική οικονομία. Ο μόνος τρόπος για να μείνουν τα λεφτά εδώ είναι να τα ξοδέψουμε στις μπίρες και στην πορνεία, αφού αυτά είναι τα μόνα προϊόντα και υπηρεσίες που ακόμη παράγονται στις ΗΠΑ. Εγώ, τουλάχιστον, κάνω το καθήκον μου...» Αυτή ίσως είναι η καλύτερη α-

πάντηση σε όσους ονειρεύονται κείνσιανές πολιτικές. Όσοι φαντάζονται εργάτες που ανοίγουν και κλείνουν τρύπες, αρκεί να μισθοδοτούνται ώστε να υπάρξει ενεργή ζήτηση, πρέπει να θυμηθούν ότι τα λεφτά θα καταλήξουν σε όλες τις παραπάνω χώρες συν την Ολλανδία – μιας και η ελληνική ζυθοποιία κυριαρχείται από μια ολλανδική εταιρεία. Έτσι, μπορεί

πθικά να έχει νόημα μια πολιτική ενισχύσεων στα χαμπλότερα οικονομικά στρώματα, είναι όμως οικονομικά παράλογη μια γενικευμένη παροχολογία. Η εξέλιξη του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αυτό δείχνει: οι

Έλληνες εισάγουν διαρκώς περισσότερα απ' όσα εξαγωγήν.

Αλλά και η κρατική παρέμβαση για ενίσχυση της ρευστότητας, διά της χρηματοδότησης ή εγγυοδοτήσεως των τραπεζών, έχει το ίδιο πρόβλημα. Είναι δεδομένο ότι τα λεφτά των Ελλήνων φορολογουμένων θα καταλήξουν στη στήριξη θυγατρικών των τραπεζών στα Βαλκάνια, κι αν κάνουν τους τάχα μου αυστηρούς τα κυβερνητικά στελέχη. Κι αυτό διότι πρώτον, οι τράπεζες θα βρουν τον τρόπο –αμφιβάλλει κανείς;– και δεύτερον δεν είναι λογικό να γκρεμίζεται ένα

Οι κυβερνήσεις είναι σαν τους αμαξάδες στην εποχή του αυτοκινήτου.

μέρος του οικοδομήματος και οι μέτοχοι να σφυρίζουν αδιάφορα. Άρα στις παραπάνω χώρες του Μαρκ Φάμπερ (συν την Ολλανδία λόγω μπίρας) θα πρέπει να προσθέσουμε την Τουρκία, την Ουγγαρία, τη Σερβία, την Αλβανία, τη Βουλγαρία κ.ά.

Κάποιοι πιστεύουν ότι το κράτος είναι η απάντηση σ' αυτή την κρίση. Μπερδεύουν την έννοια της πολιτικής παρέμβασης –που πρέπει να υπάρξει με ρυθμιστικό πλαίσιο σε παγκόσμια κλίμακα– με τις ατελέσφορες εθνικές πολιτικές. Οι επιμέρους κρατικές πολιτικές είναι λεφτά σε διαφορετικούς πίθους των Δαναΐδων. Δεν μπορεί να υπάρξει στοχευμένη εθνική πολιτική σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Η ζωή άλλαξε τα δεδομένα, αλλά οι κυβερνήσεις δουλεύουν με τα παλιά εθνικά εργαλεία. Είναι σαν τους αμαξάδες στην εποχή του αυτοκινήτου.

Το ζήτημα είναι ότι όσο γιγαντώνεται η παγκοσμιοποίηση κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας και μένει ατροφικό το σκέλος της πολιτικής, τα προβλήματα δεν λύνονται. Κι όσοι προτείνουν τέτοιες πολιτικές είναι σαν τους αμαξάδες που θα πρότειναν να μπουκάλια στα αυτοκίνητα προκειμένου να μη φεύγουν από τον δρόμο.

pmandravelis@kathimerini.gr